Het Wonder van de Wedergeboorte door Gods Geest Gewerkt

Lezen: Johannes 3: 1-16

Zingen:
Psalm 19: 4
Psalm 119: 52,
Psalm 119:80, 88
Psalm 71: 10
Psalm 118: 8

Dordtse Leerregels Hoofdstuk 3-4, paragrafen 11-13

11. Voorts wanneer God dit Zijn welbehagen in de uitverkorenen uitvoert, of de ware bekering in hen werkt, zo is het dat Hij niet alleen het Evangelie hun uiterlijk doet prediken, en hun verstand krachtiglijk door den Heiligen Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn; maar Hij dringt ook in tot de binnenste delen des mensen met de krachtige werking van denzelfden wederbarenden Geest; Hij opent het hart, dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In den wil stort Hij nieuwe hoedanigheden en maakt dat die wil, die dood was, levend wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die wederspannig was, gehoorzaam wordt; Hij beweegt en sterkt dien wil alzo, dat hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen.

12. En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden, en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schriften gesproken wordt, dewelke God zonder ons in ons werkt. En deze wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke prediking alleen, noch door aanrading, of zulke manier van werking, dat, wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft, het alsdan nog in de macht des mensen zou staan wedergeboren te worden of niet wedergeboren te worden, bekeerd te worden of niet bekeerd te worden. Maar het is een gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige, en tegelijk zeer zoete, wonderlijke, verborgene en onuitsprekelijke werking, dewelke, naar het getuigenis der Schrift (die van den Auteur van deze werking is ingegeven), in haar kracht niet minder noch geringer is dan de schepping of de opwekking der doden; alzo dat al diegenen, in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtiglijk wedergeboren worden en daadwerkelijk geloven. En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar, van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf. Waarom ook terecht gezegd wordt, dat de mens, door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert.

13. De wijze van deze werking kunnen de gelovigen in dit leven niet volkomenlijk begrijpen; ondertussen stellen zij zich daarin gerust, dat zij weten en gevoelen, dat zij door deze genade Gods met het hart geloven, en hun Zaligmaker liefhebben.

Prediking: Het Wonder van de Wedergeboorte door Gods Geest Gewerkt

Geliefde gemeente, vorige week hebben wij de preek afgesloten met Psalm 31 vers 17: *Gelooft zij God, Die Zijn genade, aan mij heeft grootgemaakt, Die voor mijn welstand waakt; Zijn oog slaat mij in liefde gade, Hij wil mij heil bereiden, mij in een vesting leiden*. Dat is een van die psalmen die allen die de Heere vrezen van harte mogen meezingen. Allen die geroepen zijn tot de zaligmakende genade die er in Christus te vinden is, die door het werk van Gods genade daadwerkelijk mogen komen en geloven mogen. Dat is nu alleen Gods genade, gemeente. En inderdaad, het is heel afsnijdend. Daar komt niets van de mens bij. En hoe zalig is dat! Ja, waarlijk, het is de Heere alleen toe te schrijven als geroepen zondaren daadwerkelijk aan Zijn voeten terecht mogen komen.

Maar ja, wie niet komt, wie onbekeerd blijft, is zorgeloos, is oppervlakkig, is aardsgezind. De schuld ligt niet in dit heerlijke, heilige evangelie, gemeente. De schuld ligt niet in Christus, Die in de prediking wordt aangeboden. De schuld ligt niet bij God, Die zondaren door de prediking van het evangelie roept. Nee, de schuld ligt bij de mens, maar niet bij God. Sterker nog, de Heere geeft zelfs een gezond verstand. Hij geeft zelfs inzicht in het Woord. Hij schenkt ons een historisch geloof. Hij spoort ons aan tot het gebed, en we weten allemaal wat bidden is: handen vouwen, ogen dicht doen, spreken tot de Heere. Daar zijn we toch mee opgevoed. Dat zijn de onderscheiden gaven die de Heere geeft in Zijn algemene goedheid. En daarom laat de Heere met klem prediken dat je die genademiddelen moet aangrijpen. Daarom mag de Heere een beroep doen op uw verstand om de genademiddelen waar te nemen. Weet u waarom? Omdat Hij Zelf van die genademiddelen juist gebruik gaat maken om zondaren zalig te maken. Dat doet Hij in de weg van de prediking van Zijn Woord. Dat doet Hij in de weg van het gebed. Ja, het is de Heilige Geest Die gebruik maakt van het Woord en Die aanspoort tot het gebed: *Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast*.

Het is die wederbarende Geest Die het Woord van God gebruikt als een zaad der wedergeboorte. En over dat wonderlijke werk van de Heilige Geest in het hart van een zondaar gaat het nu in de paragrafen die voor ons openliggen. Als we dat gaan overdenken, schrijven wij boven de prediking:

Het Wonder van de Wedergeboorte door Gods Geest Gewerkt.

De wedergeboorte is:

1. Een vernieuwend werk van Gods Geest.
2. Een krachtig werk van Gods Geest.
3. Een onbevattelijk werk van Gods Geest.

1. Een vernieuwend werk van Gods Geest

Wat hoorde Nicodemus, de nachtdiscipel, toch zeer wonderlijke woorden uit de mond van de Heere Jezus Christus toen hij die woning binnentrad en de Heere Jezus begroette met de woorden: *Rabbi, wij weten, dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen, die Gij doet, zo God met Hem niet is*. Wat waren dan die woorden die de Heere Jezus uitsprak? Nee, de Heere Jezus ging niet op de woorden van Nicodemus in. Het was net alsof Hij al die woorden opzij schoof en direct naar de kern doorstootte: *Nicodemus, voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien*.

Dat hoorde Nicodemus: je moet wederom geboren worden, man. Dat is noodzakelijk voor je, want de Heere Jezus gebruikte niet voor niets dat woordje 'tenzij'. O Nicodemus, luister eens naar Mij, nu je naar Mij gekomen bent. Als dat niet gebeurt, dan blijf je in je doodstaat liggen, dan blijf je in je verlorenheid liggen, dan zul je nooit in dat Koninkrijk van God kunnen komen. Je zult het niet zien, je zult er niet kunnen binnengaan, tenzij, Nicodemus, tenzij.

En toen ging de Heere Jezus wijzen op dat wonder van de wedergeboorte dat zo noodzakelijk was voor Nicodemus. Maar niet alleen noodzakelijk, gemeente, het was ook mogelijk. Want letterlijk, en ik heb dat vorige week ook al genoemd, staat er toch: u moet van boven geboren worden, u moet uit God geboren worden, en u kunt uit God geboren worden. Zie je het? Daar heb je het weer. Wat bij de mensen totaal onmogelijk is, is nu mogelijk bij God. Ja, het is echt een daad van God alleen. Het staat ook in een passieve werkwoordsvorm als de Heere Jezus het zegt tegen Nicodemus: jij moet wederom geboren worden. Nee, het is niet iets wat een mens uit eigen macht kan doen; het is een machtig, een almachtig wonder van God. Het is Gods werk, en omdat het

Gods werk is, gemeente, is het ook bovennatuurlijk. Je kunt het met je natuurlijk verstand gewoon niet begrijpen. Het is tegelijkertijd ook een heel krachtig werk wat niet tegen te werken is, en ook zeer zoet, wonderlijk, verborgen, onuitsprekelijk.

Ja, wat gebeurt er eigenlijk in de wedergeboorte, gemeente? Dan wordt een zondaar vernieuwd, en dat is een heel belangrijk woord waar we het eerst over gaan hebben. Een zondaar wordt vernieuwd, en dat heeft de Heere ook zelf gezegd: *Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.* En dat doet de Heere door Zijn Geest. Hij geeft een zondaar met een boos en zondig hart een nieuw hart. Ja, jongens en meisjes, daar vragen jullie om, hè? Als je straks naar bed gaat en je buigt je knietjes weer voor je bed, dan ga je de Heere om een nieuw hartje vragen. En ouderen, dat hebben we als kind toch geleerd? Waarom mag je om een nieuw hartje vragen, kinderen, jongeren, ouderen? Waarom mag je dat doen? Dat mag je doen omdat de Heere het zelf beloofd heeft. Dan kom ik bij die heerlijke woorden van de profeet Ezechiël: *En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en Ik zal u een vlesen hart geven*.

O, laat deze belofte niet heerlijk zien wat er bij God mogelijk is, en laat deze belofte ook niet gelijk zien wat bij de mens onmogelijk is? Dat de mens inderdaad onbekwaam is tot enig goed en dat er inderdaad een totale vernieuwing nodig is. Dat harde hart moet een vlesen, levend hart worden. Dat harde hart kan totaal vernieuwd worden, want God weet raad met die verschrikkelijke doodstaat waarin de mens gekomen is.

Nee, zo dachten de Remonstranten er niet over. Die hadden een heel positief mensbeeld. Ze zeiden letterlijk dat de mens helemaal geen totale vernieuwing nodig heeft, want ja, er is in de mens toch nog wat van een vrije wil overgebleven die goed is, waardoor een mens zich kan bekeren, waardoor een mens toch nog in staat is om in God te kunnen geloven. God heeft in de mens nog een bepaald vermogen gelaten om je te bekeren, om te geloven. De mens is daar zelf toe in staat, zo zegt een Remonstrant. Ja, geloof en bekering is een daad die uit de mens zelf moet opkomen. Maar nee, dat is tegen Gods Woord. Dat is echt een dwaling, gemeente. Wie zo denkt, die verloochent de doodstaat van de mens, die ontkent de noodzaak van de wedergeboorte, die totale vernieuwing van een zondaar die zo noodzakelijk is.

Kijk, en tegen die valse leer van die Remonstranten hebben onze Dordtse vaderen gezegd dat God naar Zijn welbehagen de ware bekering werkt in de harten van zondaren die tot de zaligheid verkoren zijn. En wat houdt dan die ware bekering volgens hen in? Wel, zoals Gods Woord erover spreekt. Want als God een zondaar gaat bekeren, gemeente, dan word je helemaal bekeerd. Op allerlei fronten in ons mens-zijn gaat dat vernieuwende werk door de Heilige Geest effect hebben. En we komen bij onze Dordtse vaderen bij drie functies van de ziel terecht. Dat klinkt misschien een beetje ingewikkeld, maar ik ga het u uitleggen.

Kijk, wij bestaan uit een lichaam en een ziel, en we weten heel goed vanuit het Woord van God dat onze ziel gered moet worden. Als Jakob die worsteling heeft in Pniël, dan mag hij daarna getuigen: *Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest geworden*. En het blijft altijd heel moeilijk om uit te leggen wat onze ziel is. Ga dat maar eens uitleggen, ga maar op papier schrijven: mijn ziel is… Ja, wat moet je dan opschrijven? Waar moet je dan beginnen? Maar in het verleden hebben ze het zo geformuleerd: onze ziel bestaat eigenlijk uit drie dingen. Dat is ons verstand, dat is ons hart, en dat is onze wil. En als nu je ziel in de wedergeboorte vernieuwd wordt, als je ziel gered wordt, dan heeft dat effect op je verstand, op je hart, en op je wil.

Ja, onze ziel, daar horen dus het verstand, het hart, en de wil bij, is verdorven geraakt. Onze ziel is verloren geraakt, en dat heeft nu invloed op heel ons doen en laten, op heel ons mens-zijn. Daardoor is ons verstand verduisterd. Daarom is ons hart van nature zo hard, onrein, onheilig, en daarom is onze wil dood om goede werken te doen tot eer van God. Maar luister, als Gods Geest nu komt en Hij gaat werken in je leven, gaat komen met Zijn genade, dan wordt heel het menselijk bestaan vernieuwd. Al blijf je met je oude vlees doorleven tot de dag dat je sterft, maar er is wel iets nieuws gekomen in je verstand, in je hart, en in je wil. Deze drie functies van onze ziel worden vernieuwd. Dat gebeurt nu in de wedergeboorte, dat volgt op de inwendige roeping tot de zaligmakende genade.

Nou, laten we eens naar die drie aspecten kijken dan. Wat gebeurt er als je verstand wordt vernieuwd? Want dat is het eerste wat we tegenkomen in paragraaf 11. Onze Dordtse vaderen hebben van het verstand beleden dat het verstand in de wedergeboorte krachtiglijk door de Heilige Geest verlicht wordt, opdat de wedergeborenen recht zouden verstaan en onderscheiden de dingen die van de Geest van God zijn. De Bijbel laat het ons weten dat ons verstand verduisterd is. U kunt dat bijvoorbeeld vinden in Efeze 4 vers 18. Nee, dat betekent natuurlijk niet dat wij ons verstand zijn kwijtgeraakt. Laten we de Heere danken dat we nog een verstand en een redelijk verstand mogen hebben. Het is zo'n zegen dat je kunt denken, dat je kunt nadenken met je verstand. Het is ook zo'n zegen dat wij zodanig verstand hebben gekregen dat, als we bij het Woord van God mogen opgroeien en bij dat Woord van God mogen leven, dat we met ons verstand een zeker inzicht in de Schrift mogen hebben en dat wij met ons verstand mogen geloven datgene wat in het Woord van God staat geschreven, dat dat waar is. Maar dat is op zich nog niet genoeg tot zaligheid, want ons verstand moet verlicht worden. Gods Woord zegt dan dat wij verlichte ogen des verstands moeten krijgen.

Terwijl ik daar thuis in de studeerkamer over na zat te denken, gemeente, toen dacht ik: wat is nou toch eigenlijk het verschil tussen iemand die verstandelijke kennis van Gods Woord mag hebben, krachtens opvoeding en Bijbelstudie en Bijbellezen enzovoort, en iemand, een hoorder van het Woord van God, die echt een verlicht verstand gekregen heeft door de Heilige Geest? Wat is daar dan het verschil? Gemeente, het verschil zit in het effect wat het verlichte verstand met zich meebrengt. Het verschil zit in de uitwerking. Ik zal u een voorbeeld geven uit de Heilige Schrift.

Als ik u vanmiddag eens zou vragen, of jou, jongeren, zou je eens iemand in de Bijbel kunnen aanwijzen die werkelijk heel veel verstand kreeg over het Woord van God, die een schriftgeleerde, een Farizeeër bij uitnemendheid was, aan wie zou u denken? Weet je aan wie ik moest denken? Aan Saulus van Tarsen. Want echt, er is geen mens in de Bijbel te vinden die zoveel geleerd had uit het Woord van God wat op dat moment in zijn leven er al was. Hij heeft nota bene gezeten aan de voeten van de meest knappe theologen van die tijd. Hij heeft aan de voeten gezeten van de meest knappe en wijze rabbi van die dagen, met de naam Gamaliël. En in gedachten zag ik daar die Saulus van Tarsen aan de voeten van Gamaliël zitten. Want het gebeurde in de tijd van de Bijbel: leerlingen zaten letterlijk op de grond aan de voeten van de rabbi's. En daar hoorde hij de geleerde Gamaliël onderwijs geven uit de wetten van Mozes, wie God is. En daar heeft die Gamaliël met eerbied en diep ontzag tot zijn leerlingen en tot Saulus gesproken wat God Zelf aan Mozes geopenbaard heeft toen hij daar zat bij die steenrots bij de Horeb: *HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, en groot van weldadigheid en waarheid; Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en de overtreding, en de zonde vergeeft; Die den schuldige geenszins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen, en aan de kindskinderen, in het derde en in het vierde lid*.

En daar zit die Saulus. Ademloos zat hij te luisteren naar die grote Gamaliël, en in hem ontstond ontzag voor die God die Gamaliël beleed. En hoe meer Saulus van Gamaliël hoorde, hoe meer verstandelijke kennis hij kreeg van die God in Wie hij geloofde, Die hij wilde dienen, Die hij met zijn goede werken wilde verheerlijken, waarvan hij dacht dat hij voor die God een rechtvaardige was. Nou, er is geen mens aan te wijzen die zoveel verstandelijke kennis had gekregen van God. Totdat hij daar lag, vlak voor de poorten van Damascus. Toen wist die man het niet meer. Maar toen kreeg hij een verlicht verstand. Dat had hij ervoor niet. Hij wist wel heel veel dingen, maar hij verstond niet wat de inhoud was van het onderwijs dat hij kreeg. Maar toen hij daar neergeveld werd en hij van dood levend gemaakt werd, toen werd zijn verstand verlicht. Toen werd het een werkelijkheid wat hij misschien wel duizenden keren gehoord had aan de voeten van Gamaliël: dat God de schuldigen geenszins onschuldig houdt, en dat God naar Zijn recht de zonden bezoekt. Toen werd dat een werkelijkheid voor hem, want zijn verstand werd verlicht.

En na die bange worsteling van drie dagen en drie nachten in dat huis in de straat der Rechten, toen God Zijn knecht Ananias zond met het heerlijke evangelie, toen ging hij met dat verlichte verstand verstaan dat God ook barmhartig en genadig is. Duizenden keren had hij het gehoord, maar nooit verstaan. Maar nu het een werkelijkheid voor hem geworden is, heeft hij het verstaan: God is barmhartig en genadig voor zo'n zondaar als ik ben. Zijn verstand werd verlicht, en het Woord ging voor hem leven. Hij kreeg echt kennis, bevindelijke kennis van God en van Christus. Hoe kwam dat? Omdat niet alleen zijn verstand werd verlicht, maar tegelijkertijd gebeurt er nog wat in de wedergeboorte: zijn hart werd geopend. Daarom drong dat Woord nu werkelijk binnen tot in het diepst van zijn bestaan.

Ja, die wederbarende Geest opent het hart, zo zeggen onze Dordtse vaderen, dat gesloten is. Hij vermurwt wat hard is, Hij besnijdt dat onbesneden is. Zeg, gemeente, kinderen, jongeren, ouderen, is dat ook in u en jouw leven gebeurd? Heb je ook ontdekt hoe hard dat hart eigenlijk is van binnen? En dat de deur van je hart zo potdicht zit, ook al staat de Zaligmaker elke keer aan de deur van je hart te kloppen, maar je kunt dat hart maar niet openen. Het is zo hard, maar het is niet te hard voor de Heilige Geest. Hij kan het werkelijk openbreken. Hij kan dat harde hart zacht maken, zodat je hart ontvankelijk wordt voor het Woord des Heeren. Hij gaat in dat zachte hart het geloof werken. Hij gaat het hart besnijden, zo zeggen onze Dordtse vaderen. Wat bedoelen ze daarmee? Hij gaat wegsnijden wat er in dat hart niet mag zijn. Hij gaat dat hart reinigen. Hij gaat dat hart heiligen.

Ja, Hij werkt zo krachtig in het verstand. Hij werkt zo krachtig in het hart, en tenslotte werkt Hij ook zo krachtig in de wil van de mens. O, die wil! Luther zegt: de wil is geknecht geraakt. De wil is in banden van de zonde terechtgekomen. Daarom is onze wil van nature zo zondig, zo dood, zo ongehoorzaam aan God, zo onwillig, zo tegendraads. En kom je het in de opvoeding van je kinderen niet als eerste tegen? "Dat wil ik niet," zegt zo'n kleine dreumes. En we lachen erom. Heb ik ook dikwijls gedaan. Maar als je eens diep nadenkt hoe dat komt. Hoe komt het dat zo'n klein kind van vier gewoon zegt: ik wil het niet, terwijl u als vader en moeder zegt: ik wil het wel? Hier heb je het: de wil is verdorven. Maar wat doet de Geest nu? Die gaat die wil levend maken. Die gaat die wil vernieuwen, ombuigen, zodat je gaat willen wat God van je vraagt. Dan gaat de Heere die heerlijke belofte vervullen: *Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht*.

Wat een vernieuwing, gemeente. Wat een totale vernieuwing werkt die almachtige God door de kracht van Zijn Geest. O, wie wedergeboren wordt, die wordt, zo zeggen onze Dordtse vaderen, als een boom. Een boom die goede vruchten gaat voortbrengen. Ja, dat vernieuwende werk van de Heilige Geest is zo krachtig, dat de mens die wedergeboren wordt door Gods genade, daadwerkelijk gaat geloven en daadwerkelijk zich gaat bekeren.

2. Een krachtig werk van Gods Geest

Dat brengt ons bij onze tweede gedachte: het krachtige werk van Gods Geest. Ja, wat bij de mensen totaal onmogelijk is, is mogelijk bij God. Dan moet je oppassen voor een grote valkuil. Ik ben weleens bang dat heel veel mensen in de gereformeerde gezindte daarin vastzitten. Want natuurlijk is iedereen het er met me eens: wat onmogelijk is bij de mens, is mogelijk bij God. Maar dat staat niet in de Bijbel om lijdelijk af te wachten. Absoluut niet. De Heere houdt er geen lijdelijke mensen op na in Zijn Koninkrijk. Zul je dat goed onthouden? De lijdelijkheid wordt in de Bijbel ons getekend als die man die een talent kreeg en het begroef in de aarde en er niets mee deed. Maar u weet wat de uitkomst van die man is. En daarom is dit niet bedoeld om lijdelijk te maken. Maar je moet met dit Woord, zeker als je de onmogelijkheid ontdekt in je leven, gaan vluchten, vluchten tot de troon der genade, waar een God is Die het kan doen en wil doen.

Wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. Het is God Die door Zijn Geest een onreine zondaar vernieuwt. Dat doet Hij door Zijn Woord. Dat doet Hij door Zijn Geest. Dat doet Hij in de weg van het gebed. We hebben het als kind al geleerd. Het is misschien wel het tweede psalmversje wat je na *Open Uw mond* geleerd hebt, misschien het derde: *HEERE, maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend; leer mij, hoe die zijn gelegen, en waarheen Gij Uw treden wendt*.

En als de Heere dat gebed gaat vervullen en Hij maakt je van dood levend, ja, dan gebeurt dat wonder van de wedergeboorte. En dan moet u eens opletten hoe grote zaak de wedergeboorte voor God Zelf is. Dat God er zoveel woorden aan gewijd heeft in de Heilige Schriften om dat grote wonder onder de aandacht van diepgevallen mensen te brengen. Wat een synoniemen vinden we toch in de Heilige Schriften als het gaat om het wonder van de wedergeboorte. En onze Dordtse vaderen waren zich dat bewust. Daarom zeggen ze het ook: *En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, die nieuwe schepping, die opwekking uit de doden, die levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schriften gesproken wordt*.

Mag ik vanmiddag eens een beroep doen op uw Bijbelkennis? Het mag toch? U leeft al bij het Woord toch, of niet? Nou, dan hoef ik u al niet te vertellen waar wij het woordje 'wedergeboorte' tegenkomen. We hebben het gelezen in de Schriften, Johannes 3 vers 3: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien*. Maar die wedergeboorte wordt vervolgens een vernieuwing genoemd. Waar staat dat in de Schrift? Zou u het kunnen zeggen, gemeente? Hoe staat het met uw Bijbelkennis? Weet u wat Hosea zegt? *Mijn volk gaat verloren, omdat het geen kennis heeft*. Hoe is het? Ben je ook veel in het Woord aan het graven? Ben je ook weleens een tekst tegengekomen waar iets over die vernieuwing wordt gezegd? We vinden het in Titus 3 vers 5: *God heeft ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hebben, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte, en vernieuwing des Heiligen Geestes*.

En dan dat derde woord, een nieuwe schepping. Waar vinden we dat in de Schrift? Dan hoor ik Paulus zeggen tegen de gemeente van Korinthe: *Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden*. En dan die vierde uitdrukking, opwekking van de doden, ook dat is naar de Schriften. En misschien denk jij wel, jongeren, aan een daadwerkelijke opwekking uit de doden, zoals bijvoorbeeld Lazarus die opgewekt werd uit de doden. Zeker, dat is een beeld van de levendmaking. Maar ik kom ook in het boek Openbaring iets tegen, namelijk in Openbaring 20, waar gesproken wordt over een eerste opstanding en een tweede opstanding. En wat is dan de eerste opstanding? Onze kanttekenaren

verklaarden het als volgt namelijk: uit de dood der zonden. Ziet u wel? Die eerste opwekking, die eerste opstanding, is ook een synoniem van dat wonder van de wedergeboorte.

En tenslotte wordt nog een vijfde woord gebruikt, namelijk de levendmaking. En daar hoor ik Paulus van jubelen in Efeze 2. Tegen die inktzwarte achtergrond van onze diepe val in de zonde, waar een mens werkelijk dood ligt in de zonde en de misdaden, mag Paulus het als een lied gaan bezingen: *Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren in de zonden en misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus; uit genade zijt gij zalig geworden*.

O, wat heeft de Heere het goed gedacht om op heel veel verschillende manieren, met heel veel verschillende woorden, dit heerlijke wonder onder uw aandacht en onder jouw aandacht te brengen vanuit het heilig evangelie. Met welk doel? Nee, niet om daar lijdelijk in een hoekje te gaan zitten afwachten, absoluut niet. Maar om je knieën te buigen voor die grote God Die deze wonderen werken wil in ons mensen. Om dan te bidden: *HEERE, laat Uw Woord als een zaad der wedergeboorte in mijn ziel terecht mogen komen. HEERE, vernieuw in mij een vaste geest, en leer mij aan Uw dienst verbonden blijven. Ja, maak mij levend naar Uw Woord*.

Dat is de bedoeling waarom het zoveel beschreven staat in het heilig Woord van God. En weet u, als de Heere die gebeden nu gaat verhoren, als er nu vanmiddag een zondaar in ons midden is die werkelijk roept tot God: *HEERE, maak mij levend naar Uw Woord*, en de Heere gaat dat gebed verhoren, dan ga je dat bemerken. Dan ga je echt bemerken dat de Heere een goed werk begint en voltooit in je leven. Dan ga je echt ondervinden: wat ik nu in mijn leven bemerk, had ik zelf nooit voor elkaar kunnen krijgen. Je gaat echt ontdekken dat die Remonstranten het niet goed zagen, dat een mens zichzelf tot bekering kan brengen en zelf in staat is om te geloven. Je gaat echt ontdekken: ik heb van mezelf het vermogen niet, zodat ik zelf ga beslissen of ik wel wederom geboren word of niet, dat ik wel bekeerd word of niet, dat heb ik totaal niet. Maar het is dat eenzijdige, almachtige liefdeswerk van God.

O, wat hebben onze Dordtse vaderen het kernachtig beleden: *En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, die nieuwe schepping, die opwekking uit de doden, en levendmaking, waarvan in de Schrift gesproken wordt, de welke God zonder ons in ons werkt.* Als God dat doet, gemeente, dan is het niet tegen te houden. Gelukkig niet. Het is zo onweerstandelijk. En dat, gemeente, dat maakt dat werk van de wedergeboorte nu zo groot, zo heerlijk, zo rijk. Dan ligt daar die vastheid in: wie eenmaal wedergeboren is, gaat nooit meer verloren. Die ligt aan Gods kant, want het is Gods werk, en God houdt Zijn werk in stand. Het begint en Hij eindigt het. Hij is de Alfa en de Omega, en alles wat ertussen ligt, is Zijn werk.

En wat mag dat bij tijden niet een troost zijn in het leven van degene die wedergeboren zijn. Juist als er momenten zijn dat je het niet meer zo goed kunt bekijken en je er niet zoveel meer van bemerkt. Maar als de Heere het dan weer doet geloven en doet bemerken dat Hij het gedaan heeft, dat Hij dat goede werk in je ziel begonnen heeft, dan mag je toch bij tijden instemmen met de dichter: *De HEERE is zo getrouw als sterk, Hij zal Zijn werk voor mij volenden.* Wat een wonderlijk werk doet Gods Geest toch in het hart van een zondaar. Hij werkt de wedergeboorte zonder ons in ons.

En als onze Dordtse vaderen het daarover hebben, gemeente, dan hoor je de eerbied over dit grote wonder. Je hoort ze als het ware zoeken naar woorden om het woorden te mogen geven. Het is een gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige, en tegelijkertijd zeer zoete, wonderlijke, verborgen, onuitsprekelijke werking. Ik wil de eerste drie woorden uitleggen, en op de laatste drie omschrijvingen kom ik straks terug.

Het is een bovennatuurlijke, krachtige werking. Zo krachtig dat je het kunt vergelijken met de schepping en de opwekking uit de doden. Neem nu die eerste scheppingsdag. Christus sprak er zij licht, en de Geest schiep het licht. Met diezelfde kracht werkt de Heere ook de wedergeboorte. Het is ook dezelfde kracht die nodig is bij een opstanding uit de doden, een opwekking uit de doden. Dan denk ik bijvoorbeeld aan dat dochtertje van Jaïrus. Daar staat de Heere Jezus bij het gestorven meisje, twaalf jaar oud. En met kracht spreekt Christus: *Thalitha, koumi*, jij dochtertje, sta op. En door Zijn Geest wordt het gestorven meisje weer in het leven teruggebracht. Nou, met die bovennatuurlijke en krachtige werking werkt de Geest ook de wedergeboorte.

Heb je het ervaren in je leven? Dan wordt alles nieuw. Of je nu een bepaald moment kunt aanwijzen dat je dat heel bewust hebt ervaren, of dat dat geleidelijk aan in je leven ontstaan is. Maar er komt een moment in je leven dat je je er bewust wordt: wat is alles anders geworden. Er is iets in je hart geboren wat er eerder niet was. Dat noemen wij geestelijk leven. Nou, dat is nu het wonder van de wedergeboorte. Dat is ervaren wat David onder woorden bracht in Psalm 40: *Ik heb den HEERE lang verwacht, en Hij heeft Zich tot mij geneigd, Hij heeft mijn geroep gehoord. Hij heeft mij uit een ruisende kuil, uit modderig slijk, opgehaald, en heeft mijn voeten op een rotssteen gesteld; Hij heeft mijne gangen vastgemaakt. Hij heeft mij een nieuw lied in den mond gegeven, eenen lofzang onzen Gode.*

Weet je, dan heb je ondervonden wat Hosea zegt: *Hij trok mij met mensenzeelen, met touwen der liefde*. En dat laatste, gemeente, dat maakt het werk van de wedergeboorte ook een zeer zoet werk. Want in de wedergeboorte wordt de liefde van God in je hart uitgestort. En dat maakt dat alles wat je vanaf dat moment gaat ondervinden met je hart, dat dat iets zoets heeft. Echt waar. Is het geen zoet werk als je als een verloren zoon getrokken wordt? Is het toch niet een zoet werk als je in het verborgene voor Gods Aangezicht met een verbroken hart je zonden mag belijden die je tegen een goeddoend God gedaan hebt? Is het geen zoet werk dat je bij tijden je tranen echt de vrije loop mag laten voor het alwetend Aangezicht van God? Is het geen zoet werk als de Heere je gaat leiden aan de stille wateren van Zijn vertroostingen? Is het geen zoet werk als je oog mag krijgen voor de beloften die precies passen bij de toestand van je hart, en dat je mag bemerken: nu komt de Heere met Zijn beloften tot mij, tot mij persoonlijk?

O, is het geen zoet werk als je mag bemerken dat de Heilige Geest bezig is om je in al de waarheid te leiden, alles van je af te snijden om plaats te maken voor Christus, dat Hij Christus gaat verheerlijken in je leven? Is het geen zoet werk als je toch mag zien wat het Christus gekost heeft om zo'n zondaar uit de dood tot het leven te wekken? Is het geen zoet werk als Gods Geest door Zijn kracht een zondaar op die weg die volgt op de wedergeboorte door dat bloed van Christus terugbrengt bij God, en je mag ondervinden dat door het bloed van het Lam God niet meer vertoornd is, maar dat Hij een genadig, zeer vergevend God is?

O, is het geen zoet werk als je bij tijden je hart mag uitstorten voor God, en je mag bemerken dat er een vrije toegang tot de troon der genade is, en dat de Heere je hoort, dat de Heere je verhoort? Is het geen zoete werking als je mag ondervinden dat datgene wat de Heere door Zijn Woord tot je ziel spreekt, dat dat waar is, dat dat echt in de goede zin van het woord bevindelijk is? Om dan te zingen: *Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest, geen honing kon het gehemelte beter smaken. Alleen door Uwe bevelen, door Uw Woord, krijgt mijn geest verstand van God en goddelijke zaken*.

Jawel, die wedergeboorte is ook een zeer zoete werking van Gods Geest in je hart, in je ziel, in je wil, in je verstand. En dat is zo krachtig dat een zondaar in beweging komt, dat die zondaar werkzaam wordt, dat hij geestelijk actief wordt. Hij gaat daadwerkelijk geloven. Hij gaat zich

daadwerkelijk bekeren, zoals die verloren zoon: *Ik zal opstaan, ik zal tot mijn vader gaan, en ik zal zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u*.

3. Een onbevattelijk werk van Gods Geest

En tegelijkertijd, hoe krachtig dat werk ook is, hoe zoet dat werk ook is, het is niet te bevatten. Er zijn eigenlijk geen woorden aan te geven. Een dichter heeft het weleens zo gezegd: *Als ik dit wonder vatten wil, staat mijn verstand vol eerbied stil. Het verstomt bij hetgeen het niet doorziet, ik aanbid, maar ik doorgrond het niet*. Nou, zo is het nu ook met dat wonderlijke werk van de wedergeboorte. En daar kwamen onze Dordtse vaderen ten slotte ook terecht. Als we nog even gaan kijken naar paragraaf 13, het onbevattelijke werk van Gods Geest. Ja, in paragraaf 12 stond het al: het is een wonderlijke, verborgen, en onuitsprekelijke werking. Dat waren die andere drie woorden die ik zojuist even heb laten liggen. Nu kom ik er even op terug, omdat ik hetzelfde terugvind in paragraaf 13: *De wijze van deze werking kunnen de gelovigen in dit leven niet volkomenlijk begrijpen*. Daarmee vatten ze eigenlijk die drie woorden samen: wonderlijk, verborgen, onuitsprekelijk.

Ja, het is inderdaad wonderlijk. Het is ook niet te begrijpen. Het is ook niet te plaatsen. Het doet mij denken aan Rebekka, die in verwachting raakte van die tweeling, Jakob en Ezau. U weet dat wel. En dat op een hele bijzondere manier die twee kinderen in de moederschoot, laat ik het maar gewoon zeggen, aan het vechten, aan het strijden waren. Rebekka heeft het echt wel bemerkt: dit zijn niet zomaar de bewegingen van een kind, zoals een moeder dat kan ervaren. Maar dit is iets bijzonders. Ze snapte er niets van. En dan horen we Rebekka het uitroepen: *Hoe ben ik aldus?* Nou, die woorden zou je ook kunnen passen bij het werk van de wedergeboorte. Als dat begint te werken, kun je het soms helemaal niet verklaren. En hoe verder je komt, hoe minder je het kunt verklaren. Het is echt onbevattelijk.

Het is ook een heel verborgen werk. Want het gebeurt heel diep in ons mens-zijn, in onze ziel. Het is net als met de heilige ontvangenis van de Heere Jezus bij de maagd Maria. Kunt u dat verklaren? Kun jij dat uitleggen? Wat daar bij Maria gebeurde in Nazareth, hoe de kracht van de Heilige Geest over deze jonge vrouw kwam, en dat ze op deze wijze, zonder dat er een man aan te pas kwam, toch in verwachting raakte, en dan zelfs nog in verwachting raakte van de Zaligmaker. Dat is toch niet te verklaren? Dat is toch werkelijk een verborgenheid, een geheimenis? Nou, zo is het ook met de wedergeboorte. Want feitelijk gebeurt er in de wedergeboorte, geestelijk, wat er bij Maria letterlijk gebeurde. Op een geestelijke wijze wordt Christus in de ziel geboren. Want ik lees in de Schrift dat een zondaar met Christus levend gemaakt wordt. Al begrijpt hij er in het begin helemaal niets van. Maar dat komt wel. Dat gaat de Heere Zelf wel leren. Maar hoe wonderlijk, hoe verborgen is het toch? Vanaf het eerste moment van de levendmaking is Christus al in de ziel.

En dan dat derde woord, onuitsprekelijk. Het is eigenlijk niet in woorden uit te drukken. Die wedergeboorte is eigenlijk alleen maar voor ervaring, beleving vatbaar. En daarom past Gods kinderen ook altijd voorzichtigheid en soberheid als ze eens mogen getuigen van het werk der wedergeboorte in hun eigen leven. Dan moet een kind van God dat niet mooier maken dan dat het in werkelijkheid is. Maar een kind van God mag ook niet dingen achterhouden die hij misschien soms niet durft te zeggen. We moeten vragen om de leiding van de Heilige Geest, om de juiste woorden te mogen vinden, om dat grote wonder duidelijk te maken. Het gaat toch om Gods werk.

En het geldt ook als iemand denkt en meent dat hij een oordeel kan geven over het geestelijke leven van een ander. Daar moeten we helemaal niet aan beginnen. Want wij zien altijd aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan. En hoe zouden wij de dingen kunnen beschrijven? En zeker als we zelf het wonder van de wedergeboorte niet kennen, hoe zul je het dan woorden

moeten geven? Alleen als je er iets van mag kennen, dan wil de Heere bij tijden woorden geven om Zijn werk te mogen verheerlijken.

Maar hoe het ook zij, gemeente, al kan een mensenkind het wonder van de wedergeboorte niet begrijpen, ondertussen, zo zeggen onze Dordtse vaderen, stellen zij zich daarin gerust dat zij weten en gevoelen dat zij door deze genade Gods met het hart geloven en hun Zaligmaker liefhebben. Het gebeurt allemaal in het verborgene. Er zijn soms geen woorden aan te geven. Ook niet uit alles wat er op de wedergeboorte volgt. Want dan kun je het soms ook niet volledig begrijpen. Waarom komt er dan na zo'n goede tijd bijvoorbeeld weer strijd? Waarom wordt dat werk van de Heere nu zo aangevochten? En waarom is er dan toch nog die overgebleven zonden, terwijl ik toch vernieuwd ben door Gods Geest? En waarom is dat geloofsleven bij tijden weer zo zwak en zo klein?

O, dan kunnen Gods kinderen op de weg der bekering het ook soms niet bevatten en begrijpen hoe het allemaal is. En toch, toch zijn er in het leven van de wedergeborenen van die momenten dat ze die zalige wetenschap mogen hebben, dat ze die gevoelige genade mogen ervaren, dat het wonder van de wedergeboorte in hun hart en leven heeft plaatsgevonden. Weet u wanneer met name? Als de liefde Gods wordt ervaren. Als de opzoekende zondaarsliefde van de Heere Jezus wordt ondervonden. Dan kniel je naast Paulus neer. En dan mag je, als je iets van die genade mag gevoelen en ervaren in je ziel, dat heerlijke kerstlied met hem meezingen, wat ik vanmorgen ook heb mogen prediken: *Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij, om uwentwil, arm geworden is, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede onuitsprekelijk rijk zou mogen worden*.

Dat wordt hier nu bedoeld: de genade Gods met je hart geloven. En dan ook dat laatste, om met Johannes dat tere liefdeslied in het geestelijke leven weer eens mee te mogen zingen: *Want wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad*. Kijk, al kunnen Gods kinderen het niet begrijpen, al kunnen ze er soms geen woorden aan geven, dit gevoelen ze door de genade van God en door de werking van Gods Geest. En daarom zijn er momenten dat, als ze die genade van God met hun hart mogen geloven en dat het werkelijk in hun ziel zo mag leven, *Ik heb U lief, o liefste Jezus Christus*, dat ze met de bruid uit het Hooglied mogen zingen: *Zijn gehemelte is enkel zoetigheid, en al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zulk een is mijn Liefste, zulk een is mijn Vriend, gij dochteren van Jeruzalem*.

Amen.